

Znanost i mediji – iskustva Hrvatske i zemalja EU

Iako je došlo do evidentne trivijalizacije medija u kompletnoj Europi, pri čemu na ovim prostorima gotovo nijedan mainstream medij nije izbjegao sudbinu toga da izgleda kao tabloid i na toj razini obrađuje teme, još uvijek postoje nekakvi džepovi otpora takvoj praksi. Oni su primarno vezani uz javnu radio-televiziju, određene časopise, priloge u dnevnim novinama, ali i putem novinara specijaliziranih za znanstvene teme. Na HRT-u, koji uostalom ima i obavezu proizvodnje određene količine znanstvenog, kulturnog i obrazovnog programa, se emitira nekoliko znanstvenih emisija, što je dodatno naglašeno pokretanjem trećeg programa posvećenog filmskoj umjetnosti, kulturi i znanosti. Isto vrijedi i za sva tri programa Hrvatskog radija. Publika tih emisija nije, naravno, previše brojna, ali je posvećena i doista prati svaku emisiju. Jedna od boljih emisija tog tipa jeste radijska emisija 'Povijest četvrtkom' koja je i dobila godišnju nagradu novinarskog društva. Poseban fokus HND-a na znanstveno novinarstvo čini makar djelić veće osviještenosti za ove teme. Također, vijesti iz kulture i znanosti izdvojene su u poseban blok nakon centralnih dnevnika. Jutarnji i Večernji list imaju specijalizirane znanstvene novinare koji svakodnevno otvaraju širok dijapazon tema, a u vikend izdanjima znanost ima poseban prostor. Prije nekoliko godina uveden je i redovni mjesečni prilog Universitas, koji se objavljuje u tiskanim izdanjima Jutarnjeg lista i Slobodne Dalmacije, a njegovo tiskanje financiraju četiri vodeća sveučilišta u zemlji. Zbog čega je to istovremeno i dobra stvar i ozbiljan problem. Jer se pored medijske prezentacije zanimljivih projekata i mladih znanstvenika, Universitas često pretvara u bilten rektora, posebno onog zagrebačkog, te mu služi za peglanje imidža.

Postoje također i magazini, poput National Geografica, koji redovno dolazi na trafike, ali i kompletno uređen sustav znanstvenih časopisa, koji su svi otvoreni i slobodni za čitanje na domeni hrcak.srce.hr, što umnogome pomaže za novinarsku prezentaciju tema i znanstvenika.

Situacija je, ukratko, daleko od idealne, ali postoje nekakve naznake sustava i svakako potencijali za razvijanje ove grane novinarstva. Uostalom, kako vrijeme odmiče, posebno zahvaljujući novoj zakonskoj regulaciji elektroničkih medija, koja će konačno regulirati mržnje, prijetnje i klevete u komentarima ispod tekstova, na način da će svatko onaj tko želi komentirati morati registrirati sa stvarnim podacima na stranici i snositi odgovornost za napisanu riječ, mediji bi mogli postati mnogo ozbiljniji.

*doc. dr. sc. Dragan Markovina,
povjesničar, publicist, novinar*

MEDIJSKO IZVJEŠTAVANJE O NAUČNIM/ZNANSTVENIM TEMAMA

Stručna radionica

DNEVNI RED

Obogaćenje programskog sadržaja i popularizacija nauke/znanosti u BiH

Popularizacija humanističkih i društvenih nauka/znanosti kroz medijsko izvještavanje

10:00 – 10:05 Otvaranje Stručne radionice

10:05 – 10:30 Uvodna obraćanja organizatora

10:30 – 11:15 Predavanje na temu: **„Glavni izazovi u medijskom izvještavanju o nauci/znanosti“**
dr. sc. Goran Karanović, stručni saradnik za naučno istraživačku infrastrukturu i naučni kadar u FMON

Mediji imaju moć biti snažno pogonsko gorivo u razvoju i popularizaciji nauke u Bosni i Hercegovini. Kroz stručnu radionicu: „Medijsko izvještavanje o naučnim temama“, nastojat će se ukazati medijskim radnicima na različite mogućnosti izvještavanja o naučnim temama i potencijalne koristi takvog izvještavanja za obogaćenje programskih sadržaja, podizanja nivoa informisanosti stanovništva o dostignućima i značaju bosanskohercegovačke nauke ali i ukupnu popularizaciju nauke u državi.

11:15 – 11:30 Diskusija

11:30 – 11:45 Pauza

11:45 – 12:30 Predavanje na temu: **„Važnost popularizacije nauke kroz medijsko izvještavanje“**
prof. dr. Husnija Kamberović, redovni profesor na Filozofskom fakultetu UNSA i predsjednik Udruženja za modernu historiju/Udruge za modernu povijest Sarajevo

Kroz pronalaženje privlačnih i uzbudljivih tema, javnosti se može otkriti jedan čitav svijet u kojem naučni pregaoci Bosne i Hercegovine nastoje pomjeriti dosadašnja dostignuća i postići značajne rezultate, nerijetko od regionalnog pa i svjetskog značaja. Također je moguće skinuti veo zaborava sa bogate naučne prošlosti i naučnika Bosne i Hercegovine te kroz priče o njihovom radu inspirirati buduće naučne radnike. Ali i ukazati na pravce u kojima se domaća nauka razvija u kontekstu novih spoznaja i tehnologija.

12:30 – 12:45 Diskusija

12:45 – 13:00 Pauza

13:00 – 13:45 Predavanje na temu: **„Znanost i mediji – iskustva Hrvatske i zemalja EU“**
doc. dr. sc. Dragan Markovina, povjesničar, publicist, novinar

Iznad svega, nastojat će se medijskim radnicima približiti značaj izvještavanja o nauci i različiti načini na koje je nauka direktno povezana sa svakom vrstom društvenog i privrednog razvoja. Na taj način, cilj je da naučne teme budu više prisutne u medijskom prostoru Bosne i Hercegovine kroz atraktivne i zanimljive priče i programske sadržaje.

13:45 – 14:00 Diskusija

14:00 – 14:30 Zaključci Stručne radionice i završne riječi

14:30 – 15:30 Zajednički ručak

dr. sc. Goran Karanović, stručni saradnik za naučno istraživačku infrastrukturu i naučni kadar u FMON

Odavno su humanističke i društvene nauke prestale biti nešto zagonetno. Rezultat je to ne samo otvaranja prostora u javnim medijima prema humanističkim i društvenim naukama, nego i promijenjenih istraživačkih pristupa u samim društvenim i humanističkim naukama. To se može najbolje vidjeti na primjeru historije, kojom se odavno ne bave samo profesionalni historičari. Ako bismo izuzeli „povjesničare amatere“, koji se prošlošću bave iz znatiželje, potrebe da nešto više saznaju o sebi, svojoj porodici, svom kraju i slično, prošlost sve više proučavaju politolozi, sociolozi i drugi, koji koristeći alate svojih nauka stupaju na polje koje se donedavno smatrali suverenim prostorom profesionalnih historičara. Oni pokazuju kako je taj susret historiografije i drugih nauka nužan.

To otvaranje historije vodi ka nečemu što se naziva javna povijest (Public History). Različiti su aspekti javne povijesti, a ja ću se ograničiti na ulogu medija u promociji historije i na primjeru History Festa, koji se od 2017. održava u Bosni i Hercegovini, naglasiti važnost saradnje medija i historičara koji organiziraju naučne skupove. Ta saradnja vodi popularizaciji nauke, a to može imati pozitivne efekte ne samo za razvoj historiografije nego i znatno uticati na razvoj društva (kroz oživljavanje ovijesti, naprimjer). Uz to, ta saradnja doprinosi i profesionalizaciji medija.

prof. dr. Husnija Kamberović, redovni profesor na Filozofskom fakultetu UNSA i predsjednik Udruženja za modernu historiju/Udruge za modernu povijest Sarajevo